

Архимандритъ Пахомия — Махмудъ ефенди.

Борбата по черковния ни въпросъ съ гръцката патриаршия бѣше въ пълния си разгаръ. Започнѣта току на слѣдующата година подиръ парижския трактатъ отъ 1856, свърѣменно почти въ двата центра на българското възраждане, Пловдивъ — въ Тракия и В. Търново — въ България, въ тоя послѣдний градъ, слѣдъ свалянието на търновския митрополитъ Неофита и идванието други на неговото мѣсто, испратенъ пакъ отъ патриаршията, митрополитътъ Григория, родомъ отъ Митилинъ, знающъ да разбира малко и да говори още по-малко български языкъ, колкото за смѣхъ на хората, тѣй като билъ митрополитъ нѣкждѣ въ Македония, — Сереската епархия, ако помня добрѣ; въ наше Търново, казвамъ, борбата бѣше поутихнѣла за нѣколко врѣме, — единъ видъ затишие и почивка за борцитѣ, подиръ прѣкаранитѣ отъ тѣхъ страдания, арести, изслѣдвания и пр. Скоро подиръ прокламиранпето на *унията*, която грозѣше единството на народа ни, това затишие се прѣкрати и отъ центра на движението — Цариградъ — се даде новъ и усиленъ потокъ съ нова организация на тая борба.

Въ онова врѣме ядката на народната группировка въ градоветѣ по тия движения бѣхж училищата — сир. училищнитѣ настоятелства и, по-опредѣлително казано, градскитѣ общини, които подъ името на *черковно-училищни*, имахж характеръ на единъ видъ народно общинско самоуправление, респектирано отъ турскитѣ власти. Въ това самоуправление, *еснафитѣ* (корпорацията на индустриалцитѣ) имахж голѣмо значение и своята видна роль. Така поне бѣше съ тѣхъ въ старата столица на България.*) Навѣрно така е било тогива и въ другитѣ градове, но азъ говорѣх тукъ само за Търново въ врѣмето на народната борба по черковния въпросъ и за врѣмето на послѣдния гръцки владика въ тоя градъ.

Училищното настоятелство се състоеше отъ по двама избрани членове отъ всѣки еснафъ, съ право да засѣдаватъ

*) Въ по-давнашно врѣме, когато градскитѣ чорбаджи — *кабзу-мали* нарѣчени — и еснафскитѣ бирници, които събираха *вергията* — данъка, държахж смѣткитѣ си само на *рѣбоши*, защото неграмот-